

Asia: VN/14348/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun asetuksen muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Lausuntonne asiakasmaksuasetuksen muutoksista

Lastensuojelun Keskusliitto (LSKL) kiittää sosiaali- ja terveysministeriötä mahdollisuudesta lausua luonnoksesta liittyen sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun asetukseen.

Ehdotetut korotukset ovat niin merkittäviä, että on mahdollista, että ne voivat käytännössä siirtää palveluja niitä tarvitsevien ulottumattomiin, etenkin huomioiden sosiaaliturvaan kohdistuvien muutosten yhteisvaikutukset, joita ei ole perustelumuistioluonnoksessa arvioitu. Ehdotettujen muutosten vaikutukset osuvat merkittävimmin yhteiskunnan heikoimmassa asemassa oleviin. Keskusliitto katsoo, että asiakasmaksujen korotuksia ei pitäisi toteuttaa.

Kuten perustelumuistioluonnoksessa todetaan, ehdotetut muutokset kohdistuvat yleisemmin pienituloisille kuin suurituloisille kotitalouksille. Muutosten kohdistumista pienituloisille selittää mm. terveyspalveluiden suurempi tarve työvoiman ulkopuolella, työntekijöiden oleminen yleisesti työterveyspalvelujen piirissä ja hyvätuloisten yksityisten palvelujen käyttö muita useammin. Erityisesti perusterveydenhuollon maksut ja laitoshoidon maksut painottuvat pienituloisiin kotitalouksiin. Muutosten vaikutukset kohdentuisivat voimakkaammin tulojakauman alapäähään suhteessa kotitalouden maksukykyyn, sillä korotukset koskevat tasasuuruksia maksuja, jotka ovat tuloista riippumattomia. Korotukset voivat heikentää toimeentuloa etenkin yhden vanhemman perheissä tai pienituloisissa perheissä. Korotukset kohdistuisivat kansalaisiin terveyspalvelujen tarpeiden mukaan, minkä seurauksena ne kohdistuisivat enemmän pitkäaikaissairaisiin ja vammaistuen saajiin.

Ehdotuksessa esitetään huomattavan suuria prosentuaalisia korotuksia jo nyt kansainvälisesti verraten korkeisiin asiakasmaksujen enimmäismääriin. Asiakasmaksujen enimmäismääriin kohdistuvien merkittävien korotusten vaikutuksia perustuslain 19 § 3 momentin turvaaman

oikeuden riittäviin sosiaali- ja terveyspalveluihin toetutumiseen tulee seurata. Pienituloisten osalta erityisesti on vaarana, että korotukset siirtävät palveluita niitä tarvitsevien ulottumattomiin. Luonnoksessa todetaan, että tutkimuksen perusteella tiedetään, että asiakasmaksutaso voi vaikuttaa palvelujen käyttöön etenkin perusterveydenhuollossa. Lisäksi korotukset voisivat johtaa toimeentulotuen tarpeen lisääntymiseen. Maksukattoihin ei olla tässä hallituksen esityksessä tekemässä muutoksia. Maksukattoja ei tule tulevaisuudessakaan korottaa, jotta terveydenhuollon maksuista ei aiheudu kohtuutonta taakkaa.

Perustelumuistiossa viitataan hyvinvointialueiden mahdollisuuteen jättää perimättä tai alentaa myös tasasuuruisia terveydenhuollon maksuja perustuslain 19 § 3 momentin velvollisuuksiin nojautuen. Näitä menetettyjä tuloja ei kuitenkaan kompensoitaisi hyvinvointialueille, joka asettaisi ne vaikeaan tilanteeseen rahoituksen riittävyyden näkökulmasta. Hyvinvointialueiden taloudellinen tilanne on jo tällä hetkellä vaikea. Käytännössä olisi epätodennäköistä, että hyvinvointialueet jättäisivät vapaaehtoisesti perimättä lakisääteisiä asiakasmaksuja maksukyvyttömiltä potilailtaan toimeentulotuen tarpeen välttämiseksi.

Lausuntonne todistuksista ja lausunnoista perittävistä asiakasmaksuista.

Huom! tämä kysymys on osoitettu ensisijaisesti hyvinvointialueille. Todistuksista ja lausunnoista perittävien asiakasmaksujen jatkovalmistelua varten hyvinvointialueita pyydetään tuottamaan valmistelun tueksi tietoa hyvinvointialueen antamien todistusten ja lausuntojen määristä sekä niistä saatavista asiakasmaksutuloista. Samalla mahdollisuuksien mukaan pyydämme tietoa alla olevasti eriteltynä:

- Lääkärinlausunnot ajokorttia varten
- Lääkärinlausunnot aselupaa varten
- Muut säädöspohjaiset lausunnot ja todistukset (jos tieto jo koottuna)
- Muut (ei-säädöspohjaiset) todistukset (jos tieto jo koottuna).

Lisäksi hyvinvointialueita pyydetään arvioimaan todistuksista ja lausunnoista perittävän asiakasmaksun nykyisen enimmäismäärän suhdetta todistusten/lausuntojen tuottamisen kustannuksiin (maksujen kustannusvastaavuus).

Tietoa tarvitaan, jotta todistuksista ja lausunnoista perittävän maksun enimmäismäärään valmisteltavan korotuksen vaikutukset hyvinvointialueen rahoitukseen voidaan arvioida hyvinvointialueiden rahoituksen turvaavalla tavalla.

-

Hakala Lucia
Lastensuojelun Keskusliitto